

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών
— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —

Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών
Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης

Σεμινάριο Πολιτικής Οικονομίας

Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης &
Δημόσιας Διοίκησης, ΕΚΠΑ
Θεμιστοκλέους 6, Αθήνα, 1^{ος} όροφος,
Αίθουσα Χάρης Πλατανάκης
Ημερομηνία: 3 Απριλίου 2026
Ώρα: 09:30 – 13:30

Ομιλητές:

Αλέξανδρος Κεντικελένης

Professor of Political Economy & Sociology
Director of PhD program in Social & Political Sciences
Coordinator of 'Politics & Welfare' research unit
Bocconi University

Η κατασκευή παγκόσμιων κανόνων: Πώς η πολιτική και η τεχνογνωσία επηρεάζουν την οικονομική παγκοσμιοποίηση

Περίληψη

Η ομιλία εξετάζει πώς διεθνείς οργανισμοί παράγουν και διαχέουν «παγκόσμιους κανόνες» που οργανώνουν την οικονομική παγκοσμιοποίηση. Υποστηρίζω ότι οι κανόνες δεν προκύπτουν απλώς από τεχνική γνώση, αλλά από τη συνεχή διαπραγμάτευση πολιτικών συμφερόντων, θεσμικών ιεραρχιών και επαγγελματικών κοινοτήτων. Παρουσιάζω ένα θεωρητικό πλαίσιο για τις αλληλεπιδράσεις πολιτικής και τεχνογνωσίας, καθώς και τα μεθοδολογικά εργαλεία με τα οποία μπορεί να μελετηθεί. Η προσέγγιση συνδυάζει επαγγελματικά βιογραφικά δεδομένα, συνεντεύξεις, ανάλυση εγγράφων, και εμπειρική ποσοτικοποίηση διαφωνιών, φωτίζοντας τα μικρο-θεμέλια της παγκόσμιας διακυβέρνησης σήμερα.

Αντώνης Παγκούσης

Joan Robinson Research Fellow

Director of Studies Economics Part IIA

Research Associate | Centre for Business Research, Judge Business School

Girton College, University of Cambridge

Ηθική και οικονομικά: Μια οντολογική ανάγνωση του Αμάρτια Σεν

Περίληψη

Ο Αμάρτια Σεν χαίρει σχεδόν καθολικής αποδοχής. Για ορισμένους σχολιαστές το έργο του αποτελεί υπόδειγμα κριτικής των αντιλήψεων που κυριαρχούν στη σύγχρονη οικονομική επιστήμη καθώς επανεισάγει στοιχεία ηθικής φύσεως, ανασυστήνοντας με αυτόν τον τρόπο την παράδοση της «κλασικής σχολής», των Άνταμ Σμιθ, Τζον Στούαρτ Μιλ και (για κάποιους εξ αυτών) Καρλ Μαρξ. Ταυτοχρόνως όμως επαινείται από άλλους ως συγκεκριαστής αντιθέσεων και συνδιαμορφωτής εξελίξεων στην αιχμή του κυρίαρχου ρεύματος της οικονομικής θεωρίας, όπως διαφαίνεται από το γεγονός ότι τιμήθηκε με το Βραβείο Νόμπελ (1998). Το αίνιγμα είναι πώς δύναται να ισχύουν και οι δύο αυτές αναγνώσεις του Σεν ταυτοχρόνως.

Στην ομιλία αυτή θα υποστηρίξω ότι η λύση δίνεται από την οντολογία, δηλαδή από τη μελέτη της φύσης των βασικών αναλυτικών κατηγοριών στο έργο του Σεν, και πιο συγκεκριμένα, από την έκδηλη απροθυμία του να καταστήσει την οντολογική του στάση συστηματικώς ρητή. Η χρήση του όρου «νεοκλασικός», με την αρχική του έννοια, καθώς εισήχθη από τον Τόρσταϊν Βέμπλεν ώστε να αποδώσει ένα είδος οντολογικών ανακολουθιών ορισμένων πρωτοπόρων συναδέλφων του (όπως ο Άλφρεντ Μάρσαλ και ο Τζον Νέβιλ Κέυνς) είναι ωφέλιμη σε αυτήν την απόπειρα ολιστικής κατανόησης του έργου του Σεν. Η οντολογική αναντιστοιχία μεταξύ εξελικτικών (Δαρβινικών) θέσεων περί της φύσεως των κοινωνικών φαινομένων και των μηχανιστικών (ετεραρχικών) αξιωματικών προϋποθέσεων στο επίπεδο της μεθοδολογίας αποτελεί μια πιθανή εξήγηση ως προς το γιατί το έργο του Σεν έχει καταστεί αποδεκτό από κοινωνικούς επιστήμονες αντικρουόμενων σχολών σκέψης.

Διαρκές Σεμινάριο Πολιτικής Οικονομίας

Η οικονομική επιστήμη τείνει να μετεξελίσσεται σε επιστημονική Πολιτική Οικονομία. Η μεθοδολογική διεξόδυση των Οικονομικών σε παραδοσιακά και νέα πεδία έρευνας των κοινωνικών επιστημών, της Πολιτικής Επιστήμης συμπεριλαμβανομένης, συνιστά ισχυρό –αν μη τι άλλο μακρόβιο– τεκμήριο υποστήριξης τούτης της θέσης. Την ίδια σημασία έχουν, επίσης, η ταχεία αναθέρμανση του ακαδημαϊκού ενδιαφέροντος –οικονομικές σπουδές και έρευνα– για την (οικονομική) ιστορία, η ενδυνάμωση του ρεύματος συμπόρευσης (και αμοιβαίας γονιμοποίησης) των Οικονομικών με την Ηθική και Πολιτική Θεωρία και την Ψυχολογία, καθώς και η διαρκής θεωρητική ανάπτυξη, ομοίως και η θεματική επέκταση των Οικονομικών της Συμπεριφοράς.

Πολλοί ίσως θα προσέβλεπαν σε αυτήν την μετεξέλιξη. Μια τέτοια διαδικασία μετεξέλιξης δεν είναι όμως ελεύθερη επιστημολογικών αποκλίσεων, μεθοδολογικών διενέξεων, εννοιολογικών αποστάσεων και ιδεολογικών διαφορών. Από την άλλη πλευρά, η καινοτόμος εμπειρική έρευνα –η αποκαλούμενη επανάσταση αξιοπιστίας– μπορεί να επιλύει τούτες τις αντιθέσεις ή/και να ευνοεί συνθέσεις. Την ίδια στιγμή, η διαδικασία μετεξέλιξης μπορεί να επιταχύνεται ως αποτέλεσμα αναδιάταξης του «θεματικού χαρτοφυλακίου» της θεωρητικής και εμπειρικής έρευνας. Νέα φαινόμενα ή άλλα που αναβιώνουν και νέα ερωτήματα –εμπειρικά μοτίβα που αποκαλύπτονται ελέω του πλούτου δεδομένων και αριθμών– εμπίπτουν, σχεδόν εξ ορισμού, στην ερευνητική δικαιοδοσία της επιστημονικής Πολιτικής Οικονομίας (για παράδειγμα, τεχνολογικές εξελίξεις, μεγέθυνση και σύγκλιση, εισοδηματικές, περιουσιακές και κοινωνικές ανισότητες, πληθωρισμός, οικονομικός εθνικισμός και γεωοικονομία).

Επιδίωξή μας, με το Σεμινάριο Πολιτικής Οικονομίας, είναι η εξοικείωση του ελληνικού κοινού με αυτές τις εξελίξεις, στοχεύοντας κατά κύριο λόγο στην ερευνητική κοινότητα (μέλη ΔΕΠ, ερευνητές, νέοι και υποψήφιοι διδάκτορες), χωρίς να αποκλείονται, βεβαίως, μεταπτυχιακοί και προπτυχιακοί φοιτητές που έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για ζητήματα Πολιτικής Οικονομίας. Το σεμινάριο δεν έχει κάποιο εκ των προτέρων καθορισμένο πρόγραμμα συζητήσεων· δεν έχει επίσης αυστηρό χρονοδιάγραμμα. Τόσο οι ημερομηνίες των συναντήσεων όσο και το περιεχόμενό τους (θα) εξαρτώνται από την διαθεσιμότητα και τα ενδιαφέροντα των εισηγητών. Κάθε σεμινάριο θα φιλοξενεί δύο εισηγητές. Ειδικότερα, οι τελευταίοι θα είναι Έλληνες ή ξένοι ακαδημαϊκοί, το ερευνητικό και συγγραφικό έργο των οποίων αναφέρεται σε ένα ή περισσότερα από τα παραπάνω θέματα. Οι εισηγήσεις τους αναμένεται να εστιάζουν στην «τελευταία λέξη» της έρευνας για το εκάστοτε θέμα· και πάντοτε θα ακολουθεί συζήτηση με το ακροατήριο.

Οι διοργανωτές του Σεμιναρίου

Νίκος Κουτσιαράς
Ομότιμος Καθηγητής

Δημήτρης Κατσίκας
Αναπληρωτής Καθηγητής